

Buitengebied in beweging

Oude IJsselstreek en Doetinchem

De Heerlijkheid Lichtenberg in Silvolde

De heemkundige vereniging Old Sillevold heeft met steun van de Plattelandsraad een stukje cultuurhistorie laten herleven in het landschap. Aan de Lange Dijk staat inmiddels een informatiebord dat de geschiedenis van het vroeger daar gelegen Huijs Lichtenberg vertelt. Een gesprek met Bernard Dorrestijn, voormalig archivaris van de gemeente Wisch, die zich al jaren met de geschiedenis van dat gebied bezighoudt.

Waar komt de naam Lichtenberg vandaan?

Bernard: 'Lichtenberg is de naam van een van de twee families die rond 1400 op het al oudere landgoed kwamen wonen. Johan van Lichtenberg stichtte een adellijk huis op het landgoed. Hij was een zogenaamde leenman van Huis Anholt in Duitsland. Dit leengebied vormde de kern van ongeveer 80 hectare rond 't Huijs Lichtenberg met enkele boerderijen. Vanaf 1700 hoorde ons familiehuis daar ook bij.'

En wat is een heerlijkheid?

'Een heerlijkheid is in de voor-Franse tijd het recht om het bestuur over en de rechtspraak in een bepaald gebied uit te oefenen. Het Huijs Lichtenberg is rond 1460 overgegaan naar de heren van Wisch en zij schenken dit recht aan Bernd van Wisch die het Huijs toen bewoonde. Hij sprak recht in het gebied van de Lichtenberg en met behulp van een 'landschrijver' (nu noemen we dat een notaris), werden eigendoms-overdrachten (ook buiten de Lichtenberg) beschreven.

Hoewel de Lichtenberg een mini-heerlijkheid was, had het zelfs het recht om de doodstraf op te leggen. Er stond dan ook een galg aan de Galgendijk, nu de Lichtenberg.

En het lanenstelsel rond de Lichtenberg?

'Dat stelsel is eind 1600 ontstaan toen het Huijs in het bezit kwam van de familie van Laer door introuwing. Zij konden een stuk grond rond de huidige Ulftseweg erbij kopen. Vervolgens werd de Bergerslagbeek verlegd naar de huidige ligging om zowel de gracht rond het Huijs als om een watermolen bij de Ulftseweg te voeden. Langs deze beek en langs de Lange Dijk en de Galgendijk, nu Lichtenberg) werden bomen geplant. Daarmee ontstond het sterrenstelsel dat we nu nog kunnen herkennen in het landschap. Op de kadasterkaart uit 1832 is dat goed te zien. Een kaart uit 1908 laat vervolgens nog een groot deel

van deze laanbeplanting zien. Bernard voegt eraan toe: 'Wat zou het mooi zijn als we dit stelsel weer helemaal met groen zouden omzomen, dan wordt het nog herkenbaarder.'

Hoe verdween het Huijs uit de geschiedenis?

'Dat is begonnen toen de laatste dochter van de van Laers trouwde met de heer van Ruurlo en naar zijn kasteel verhuisde. Een tuinman beheerde de gebouwen nog en langzaam werden gronden verkocht en werden de gebouwen doorverkocht. De heerlijkheidsrechten werden afgeschafte door de bestuurlijke hervorming onder Napoleon rond 1800. En uiteindelijk is het laatste gebouw gesloopt in 1860. Nu is eigenlijk alleen onze boerderij uit ongeveer 1700 over van het landgoed en een rond 1900 verplaatste schuur die nog steeds bij de Lichtenberg 10/12 staat. En natuurlijk hebben we het lanenstelsel met een aantal

Voormalig archivaris Bernard Dorrestijn bij het informatiebord aan de Lange Dijk

funderingsresten in de bodem. In de protestantse kerk in Silvolde is nog de Herenbank met familie embleem te vinden en de grafkelder.'

Een bewogen stukje geschiedenis vastgelegd door een zeer betrokken bewoner.

Wim Beijer

Ecoduct Koekendaal

De Wrangle is een natuurgebied bij Doetinchem dat op dit moment wordt gescheiden door de A18. Ecoduct Koekendaal brengt daar verandering in. Het te bouwen ecoduct over de A18 wordt aangelegd als één van de laatste ecoducten in het meerjarenprogramma ontsnippering (MJPO). Dit programma heeft vanaf 2005 vele ecoducten, faunatunnels en andere verbindingen aangelegd om natuurgebieden over en onder infrastructuur weer te verbinden, te ontsnipperen.

De Wrangle Rijkswaterstaat heeft BAM Infra gecontracteerd om een ecoduct te bouwen over de autosnelweg A18 (MJPO-knelpunt Ge11). Ter hoogte van De Wrangle doorsnijdt de A18 het natuurgebied. De Wrangle is onderdeel

van een gebied van oude rivierduinen en dekzanden langs de noordoever van de Oude IJssel. De vorming daarvan heeft deels lang geleden plaatsgevonden onder invloed van water en wind, deels is het een gevolg van menselijke activiteit zoals

primitieve vormen van landbouw. Het beeld van het gebied is een afwisseling van bossen en open ruimtes, waarbij met name de open ruimtes hun oorsprong hebben als landbouwgrond. Tevens is De Wrangle, onderdeel van het Nationaal Natuurnetwerk en van de Ecologische Verbindingszone die tussen Gaanderen en Doetinchem ligt. Deze zone verbindt Montferland met De Wrangle, Zumpe en Slangenburg. De Wrangle is ook een belangrijk uitloopgebied voor Doetinchem. Het ecoduct wordt vernoemd naar het aanwezige landgoed: De Koekendaal. Daarnaast liggen er een recreatieterrein, agrarische bedrijven en woningen.

Verbinding

In de huidige situatie is de A18 een grote barrière voor diverse diersoorten zoals ree, das, vleermuis, boomkikker, kamsalamander en levendbarende hagedis. Een ecoduct kan die barrièrewerking flink verminderen en een goede

verbinding vormen tussen de natuurgebieden aan weerszijden van de snelweg. De functionele breedte op het midden van het ecoduct is 20 meter. Dit is ruim voldoende voor de grootste diersoort die hier voorkomt: het ree.

Grondwallen

Tussen het ecoduct en de Rekehense weg komen aan weerszijde van de A18 grondwallen. Om deze aan te leggen zal eerst de bestaande beplanting weggehaald moeten worden. De grondwallen zullen daarna weer aangeplant worden met inheemse struiken en loofhout. Dennen worden ivm risico's op natuurbranden niet meer terug geplant. Een mantel van bloeiende heesters naast een snelweg vertraagt of dooft een beginnende natuurbrand. Een brandsingel van loofhout bomen voorkomt brandoverslag over een snelweg. Deze maatregel bevordert ook de biodiversiteit langs de snelweg en vergroot het leefgebied van o.a. vlinders, bijen, salamanders.

De gemeente wordt de beheerder van het groen op en aangrenzend aan het ecoduct nadat het ecoduct klaar is.

Hinder

De aanleg van het ecoduct kan enige hinder met zich meebrengen. Zo voert bouwverkeer grond en materieel aan. Bij aanleg (van de fundering) van de middenpijler verschuiven tijdelijk de rijstroken en zal zo nu en dan sprake zijn van een korte verkeersstop.

Planning

Juli 2018: Start voorbereidende grondwerkzaamheden.
Najaar 2018: Aanbrengen fundatie van de pijler.
Voorjaar 2019: Aanbrengen van de tussenpijler onder het ecoduct.
Juni 2019: Aanbrengen van liggers.
Juni t/m december 2019: Realisatie ecoduct en inrichten van het terrein.

Factsheet Rijkswaterstaat

Vanaf een afstand zien de autorijders het ecoduct als een geprofileerde houten plank tussen de twee bosranden; dichterbij toont de plank zich als een rijk reliëf en de middenpijler zijn sculpturale bewerking. De houtachtige afwerking is constant en betonnen dek, ondergeschikt. De architectuur van het ecoduct is sober en leughoudend.

Impressie van het ecoduct: Vanaf een afstand zien de autorijders het ecoduct als een geprofileerde houten plank tussen de twee bosranden. De architectuur van het ecoduct is sober en leughoudend.